

LXXVI. SEDNICA
ZAKONODAVNOG ODBORA
NARODNE SKUPŠTINE
 KRALJEVINE

SRBA, HRVATA I SLOVENACA

držana 17. maja 1922. godine u Beogradu.

Predsedavao Predsednik **Miša Trifunović.**

Sekretar dr. **Pavle Čubrović.**

(Početak u 10:35 čas. pr. podne.)

Predsednik Miša Trifunović: Otvaram 67. redovni sastanak. Molim g. sekretara, da pročita zapisnik prošle sednice.

Zamenik sekretara **Valerijan Pribičević** čita zapisnik 75. sednice Zakonodavnog Odbora.

Predsednik Miša Trifunović: Ima li primedbe na protokol? (Nema.) Primedbe nema, objavljujem, da je protokol primljen.

Gospodo, prelazimo na dnevni red. Na dnevnom je redu: Specijalni pretres načrta zakona o ministarskoj odgovornosti. Gospodo, počecemo pretres po glavama. Gospodine Laziću, izvolite!

Vojislav Lazić: Gospodo! Po članu 1. poslednja rečenica glasi: »Za štete, koje Ministar načini nezakonitim vršenjem službe, odgovara država«, ali nema sad dalje da oni odgovaraju državi. (Izvestilac **Jovan Magovčević:** Ima u 4. članu.) Gospodin izvestilac kaže: ima u 4. članu, ali je to tako nejasno, da ja to ne bih mogao da tvrdim, da je to tako. U čl. 4. se kaže: »Pored krivične odgovornosti za dela, koja ovaj zakon predviđa, ministar je građanski odgovoran za štetu nanetu državi«. Ali iz člana 1. izlazi, da za štete, koje ministar učini, nije odgovoran državi, znač: privatnim licima ako Ministri učine kakvu štetu svojim nezakonitim radom, odgovara država, ali ne vidi se, da ministri posle odgovaraju državi. Po članu 4. izlazi, da oni odgovaraju građanski za štetu nanetu državi, ali ne i privatnicima. Ja bih želio, da se preciznije kaže, da se vidi, da su ministri odgovorni i za štete, koje su učinjene pojedincima za nezakonito vršenje službe na taj način, što će pojedincima u prvo vreme biti odgovorna država, a ministri da nadoknade državi. I zato ja predlažem, da se članu 4. doda ovaj stav: »Za štete, koje ministar učini pojedincima, odgovara država, a oni su odgovorni državi«.

Predsednik Miša Trifunović: Ima reč g. dr. Hohnjeca.

Dr. Josip Hohnjec: Predloženi zakonski načrt določa, da se more minister postaviti pod obtožbo radi kršitve ustave ili državnih zakonov. To smatram za nezadostno, in sicer ne morebiti radi tega, kakor da bi že ti dve točki sami ne dali dovolj gradiva za obtožbo ministrov. Gospodje! Mi svi dobro vemo — in to se je v javnosti že dostikrat kritiziralo — da je vlada dala dosti povoda za to, da smo jo morali grajati radi kršitve ustave. Opožarjam samo na to, da je vlada kršila ustavo, komaj da je bila ustava sklenjena. Donesle so se dvanajstine, ki bi se po ustavi smele dovoliti samo za 4 mesece. Vlada si je pa dovolila dvanajstine za pol leta. Gospodje! To je bilo eklatantno kršenje ustave in vlada bi se bila morala že radi tega obtožiti.

Naša vlada je gazila ustavo tudi s tem, da je v prečanskili krajih cenzurila časopisje. Na Hrvatskem in v Sloveniji je uvedla cenzuro časopisja, kar je absolutno protivno ustavi.

Vlada je gazila ustavo, ko je uničila gotove poslanske mandate. Gazila je srbijanski vojni zakon. Opozicijski poslanci smo imeli priliko, da smo radi tega vlado obtožili, a vladna večina ni hotela na obtožbo pristati.

Gospodje! Srbijanski zakon o računovodstvu ima določbo, da se ne sme po starem budgetu postopati dalje nego eno leto. Mi pa stopimo že v 13. mesec nepravlega novega budgeta. To je zopet kršenje ustave.

Gospodje! Kakor vidite, bi bilo torej za obtožbo ministrov zadosti gradiva že samo radi kršenja ustave in gaženja zakonov. Vendar pa nam kljubu temu: to še ne zadostuje, kar se določa v prvem členu. Treba je, da se v ta člen uvrsti še, da se more vlada obtožiti tudi »radi povrede državnih interesov«.

Dovolite mi, gospodje, da Vam svoje mnenje nekoliko utemeljim. Mi vidimo, da se državni interesi opetovano oškodujejo. Treba je gledati samo, kaj se je delalo v Genovi: Tam se pogajajo glede izvršitve rapalske pogodbe. Rapalska pogodba je bil velik dokaz, kako štiti vlada državne interese. Ta pogodba je bila že itak velika nesreča za našo državo. Odtrgala nam je tisoče in tisoče slovenskih, hrvaških in tudi srbskih prebivalcev. Vlada je nanjo pristala. Ta pogodba ni bila ratificirana v parlamentu, kakor je to običajno v drugih državah. Sedaj smo pa doživeli še to, da se vlada pogaja o izvršitvi rapalske pogodbe in da ne insistira na tem, da bi se stipulacije rapalske pogodbe natanko izvedle. Mi smo prepričani, da bi bila vlada v slučaju, če bi se ne bila vsa naša javnost zburnila in se postavila v obrambo naših državnih interesov, v Genovi naše državne interese zelo oškodovala. Kako se sploh more raspravljati o tem, ali se Bakar izroči ali ne?! Kako se more raspravljati o tem, da se Zadar gospodarsko zasiguranje Zadra, je to dokaz, da do Zadra nimajo pravice, ker ne morejo tam eksistirati. To je oškodovanje naših pravic, naših državnih interesov in čuditi se, kako je mogoče, da se naša vlada pogaja o tem, kako naj se naši državni interesi ščitijo.

Gospodje! Mi čujemo o tem, da se sklepa državno posojilo. Ne vemo, kakšno bo to posojilo. Čujemo, da bo tako, da se bo dalo v gotovini 30%, 70% pa v materialu za železnice. Danes ne raspravljamo o tem, kje bodo tekle te železnice. Konstatirati pa moram to, da smatram za veliko oškodovanje državnih gospodarskih interesov, ako moramo drago plačati material za železnice, ki ga lahko dobimo na račun vojne odškodnine od Nemčije. Mi bomo torej ta material kupovali iz Amerike, iz Anglije in bogve odkod. Tako izgubimo na kurzu, izgubimo na obre-

stih in na ceni blagu. Gospodje! Tako postopanje glede državnih interesov moramo odločno grajati. To je razlog, da zahtevamo, da se uvrsti v zakon naš postulat: »radi povrede državnih interesov«.

Gospodje! Dovolite mi, da se ozrem nekoliko na naše notranje politične razmere. Vi dobro veste, kakšna je situacija v naši državi. Vi dobro veste, kako se nezadovoljstvo širi bolj in bolj. S temi, da obsojamo tiste, ki so nezadovoljni, ne koristimo državi. Ni pametno in ni državniško, ako se tisti, ki kritizirajo, našo upravo in obtožujejo krivice, kratko malo obsojajo kot separatisti, radičevci, frankovci, avstrijanci in bogve kaj. Gospodje, to ni pravo postopanje. Notranjega nezadovoljstva ne moremo odpraviti s tem, da samo obsojamo tiste, ki so nezadovoljni. Mi moramo ustvariti take razmere, da bodo z njimi zadovoljni vsi naši državljani.

Gospodje! Tega, kar se danes dogaja na Hrvaškem, ne smemo staviti na račun tistih, ki so tam doma, samo radičevcev, frankovcev in drugih, ampak moramo skrbeti za to, da se vir te nezadovoljnosti odpravi. Če vidimo, da gre naša vlada preko te nezadovoljnosti prosto na dnevni red — kar je pri nas običaj — ako vlada tako prakticira, potem moram reči, da je dovolj materiala za obtožbo vlade.

Gospodje! Kjer se postopa neenakopravno, tjer se ne izvaja načelo enakopravnosti, tam se ne smete čuditi, da je veliko nezadovoljnosti, da naše notranje razmere niso pravilno urejene.

Če mi gledamo v našo prestolnico, na našo centralno upravo, moramo obžalovati, da se število našega prečanskega uradništva, zlasti slovenskega in hrvaškega od dne do dne zmanjšuje. Naša uprava ni dobra. Mi, ki moramo intervenirati pri raznih ministrstvih, vemo, da mnogokrat izgine ta in drugi akt. Nestalo ga je. Dobro vemo, da leži mnogo aktov nerešenih po pol leta in celo po eno leto, a se nič ne stori, da bi se to odpravilo. Če se tako postopa, če se tako upravlja država, se ne smete čuditi, da je toliko nezadovoljnosti, da je toliko kritike, in sicer objektivne kritike.

Naše prečansko uradništvo vedno bolj in bolj izginja iz Beograda. Ob pričetku uedinjenja je bilo v Beogradu preko 600 prečanskih uradnikov, a sedaj jih je komaj 40. (**Valerijan Pribičević:** Neče da ostanu!) Zakaj? (**Valerijan Pribičević:** Jer nema stanova!) Dovolil bi si opozoriti na to, kako neenakopravno se ravno v tem oziru postopa v teh krajih in v prečanskih pokrajinah. Uradništvo v Srbiji dobiva za stanovanje mesečno po 60 do 600 dinarjev, medtem ko tega v prečanskih krajih ni. Ali je to pravo postopanje? Če zahtevamo enakopravnost, pa gospod finančni minister pravi: Ne pristajem na to!

To je oškodovanje državnih interesov in mislim, da je popolnoma utemeljeno to, kar sem poprej zahteval, da se uvrsti v prvi člen tudi stavek, da se more minister obtožiti ne samo za kršenje ustave in za kršenje državnih zakonov, ampak tudi za oškodovanje državnih interesov.

Predsednik Miša Trifunović: Reč ima g. Ljuba Jovanović.

Ljuba Jovanović: Ovo pitanje, koje je gospodin sada pokrenuo, i juče je bilo predmet diskusije. Ja sam tom prilikom kazao, da se ne bih mogao složiti s tim, da se tako generalno kaže, da će Ministri biti odgovorni i za povredu državnih interesa, ali kazao sam, ako bi se ovo specijaliziralo u kojim slučajevima

može Ministar za to odgovarati, onda bih se s tim saglasio. Ovo što je n. pr. sada gospodin predgovornik naveo, to je samo jedan slučaj, s kojim se ja ne bih mogao složiti, jer, kad Skupština određuje činovničke plate i dodatke, onda Ministar ne može biti za to kriv, ako su ti dodaci i plate nedovoljni. Tu može biti kriva Skupština, ali, da zato bude odgovoran Ministar ja, pravo da vam kažem, ne znam kako bi se to moglo tražiti. Zato ja i ostajem pri onome, što sam u tom pogledu juče kazao: dok se ne specifikuju slučajevi, gde bi se jasno moglo videti, da ima odgovornosti do Ministara, da se ne može uzeti, da se Ministar ogrešio u svoju dužnost i da se stoga ne može ni optuživati.

Izvestilac Jovan Magovčević: Što se tiče predloga g. Lazića, ja mogu da izjavim, da se s njim u jednom delu slažem, ali s tim da ostane redakcija čl. 4. onaka kakva je. U čl. 4. jasno je izraženo, da Ministar odgovara državi za štetu kako učinjenu državu, tako i za onu, koju bi država naknadila pojedincu zbog kakve njegove nepravilne radnje, kojom je taj pojedinac oštećen. Prema tome sasvim je nepotrebno unositi još jednu odredbu u članu 1., da Ministar odgovara za naknadu štete državi.

Što se tiče predloga g. Hohnjeca, ja iz razloga, koje je izneo g. Ljuba Jovanović, taj predlog ne mogu primiti, a drugi odeljak čl. 3. jasno predviđa, da će se Ministar kazniti i za povrede, koje nisu predviđene kaznenim i drugim specijalnim zakonima. Prema tome, ja ostajem pri ovoj sadašnjoj redakciji.

Predsednik Miša Trifunović: Ima reč g. Moskovljević.

Miloš Moskovljević: Hvala gospodinu izvestiocu, što je primio ovu dopunu g. Lazića. Ali mi ipak ne možemo da primimo ni takav član 1. Mi nalazimo, da ovde nisu pobrojane sve krivice, za koje ministar treba da odgovara. Ovde se govori samo o povredi Ustava i zemaljskih zakona. Mi hoćemo da se to istakne u 1. članu, da Ministar treba da odgovara i za nevršenje i za nehatno vršenje dužnosti. Ja sam juče napomenuo, da je takva odredba ušla i u česki Ustav i mi zahtevamo, da se to tačno i ovde istakne, jer takvih slučajeva ima mnogo. Svaki Ministar će se čuvati da ne pogazi zakon, ali ih ima dosta takovih, koji ne će sa dovoljno velikom ljubavlju i pažnjom posvetiti se onom poslu na koji su došli, ili ne će nikako ni vršiti dužnost, ili će je nehatno vršiti. Uzimimo samo ova dva poslednja slučaja: propast regruta i bitoljsku eksploziju. Ja ne mogu reći, da li je za toliku propast regruta baš Ministar kriv, to bi trebala anketa da utvrdi, ali može da bude i Ministar kriv. On tu onda nije pogazio nikakav zakon, ali se je ogrešio o svoju dužnost. Ili uzimimo onu užasnu eksploziju u Bitolju; može biti da se dokaže da je sam ministar kriv zato, što nije preduzeo sve potrebne mere. Zato ja zahtevam da se pored ove odredbe, koja govori o povredi Ustava i zakona, stavi, da Ministar odgovara za nevršenje ili nehatno vršenje svoje dužnosti.

Izvestilac Jovan Magovčević: Ne primam zahtev g. Moskovljevića.

Predsednik Miša Trifunović: Ima reč gospodin Šimrak.

Dr. Janko Šimrak: Nakon te diskusije gotovo ne bi ni trebalo da više govorim. Mi smo tražili već juče, a i danas tražimo, da se unese u ovaj član 1. još jedan dodatak, da se ministri mogu optužiti i za po-

vredu državnih interesa. Ja sam već juče kazao, da bi naslov ovoga zakona morao biti: »O ministarskoj neodgovornosti«. Ako vi unesete ovu stvar našu, da ministar odgovara i za povredu državnih interesa, ja sam uvjeren, kakav je sadašnji sistem, da će to i onako biti samo jedna formalna stvar, a ne materijalna, jer ministri i onako ne će nikada odgovarati, — kao što kod nas niko ne odgovara.

Ja sam jučer bio tako slobodan da nekoliko reči kažem o ličnom režimu. I prigovaralo mi se sa one strane, koja se svaгда borila protiv toga ličnog režima i sa one strane, koja je u početku bila revolucionarna i koja je tako reći cijeli svoj politički život u tom pogledu provela. Nije se tu radilo o tom, da ja moguće bacim kakvu malu senku sramote ili poniženja na jedan dio našega naroda, nego sam samo htio istaknuti, kako je taj narod sa svojom borbovom došao do velikih svojih pravica. Ali kad god mi ovako nešto govorimo, onda nam se uvek obesi o vrat jedna kanta. A ta kanta sastoji u tome, da nam se kaže: e pa što ste nezadovoljni, sada Vam je bolje nego prije, prije ste bili robovi i t. d. To je jedan mentalitet, to je jedan sistem, koji kroz čitav ovaj politički život provajava. Tako se neprestano radi, kad god mi iznesemo kakvu nepravdu i kad god kritikujemo vladu, vazdan nam se kaže: bilo vam je gore pre nego danas. I to je ceo odgovor. Ja na primer, baš sada imam pred sobom list, koji se zove »Balkan«. On na koncu veli svima Hrvatima ovo, u istoj stilizaciji kao i svi Beogradski listovi (Čita):

»Pokaži im, da nikada ne mogu dobiti ono što traže, za čim u duši čeznu, jer su ovoga rata pobedili saveznici i Srbija, a ne Nemačka, Austrija, Mađarska i Bugarska.

Ako nisu zadovoljni rezultatom te pobeđe, neka izvole pokušati da ga izmene!

Samo ovako se sa njima može razgovarati na njihovu štetu i našu zajedničku korist. Nikako drukče. Svaki drukčiji razgovor jalov je posao, nedostojan jedne viteške nacije, svesne svojih prava i svojih ogromnih žrtava podnesenih za slobodu i civilizaciju.

Juče se kazalo, da je neko drugi u Hrvatskoj robovao. Ja sam na to reagirao i morao sam reagirati, premda to ne treba kazati, ja sam na to reagirao, pošto sam bio izazvan i kazao sam ko je podupirao jedan sistem u ono vreme kad su oni, koji bi imali gospodariti tim robovima, kad su oni vodili jednu strahovitu borbu protiv tudjinskog sistema.

Gospodo moja, dozvolite da vam spomenem jedan konkretan slučaj. Mi imamo u Zagrebu Jugoslavensku Akademiju. Koliko je ona učinila za Jugoslaviju i u opšte za civilizaciju i znanost, svi dobro znamo. Ta Jugoslavenska Akademija danas ne može da izda prosto ni jednu knjigu, jer nema sredstava, ili ako dobije, dobija tako malu od države potporu, da ne može izdavati knjige. I ta je Akademija bila prisiljena, da pošalje onako naokolo po maloj Hrvatskoj i drugim krajevima jedan cirkular, ne bi li se našlo ljudi, koji bi darovali po stotinu dinara, da bi se izdala dobra knjiga. (Većeslav Vilder: To ne stoji!) Vi o tome možete naći potvrde u samoj Akademiji. Vi znate, da je vrlo teško pomenuti osobe i zato ja to ne činim. (Većeslav Vilder: Ja znam, da Akademija vrlo dobro stoji.) Ja sam juče o tome govorio, da je ova debata okrenuta na posve krivom putu. Kod nas se išlo za tim, da se ovaj prvi član po-

pravi da ministri odgovaraju za povredu državnih interesa. Sad nam se veli: ajde nabrojite potanko slučaje. To je, gospodo, nemoguće. Ja ne mogu da kažem ako zajam nije dobro sklopljen, ako je izvršena nabavka, recimo, željezničkog materijala u Francuskoj, Engleskoj, a nije izvršena na kome drugom mestu, da bi se dobilo jeftinije i brže. Ili ako je učinjen tajni ugovor. To se ne može da navede, nego neka se o tome općenito kaže, da o tome ima konačno da odluči Parlament i sud. Nije tu ministar izrično bačen na milost i nemilost nečiju. Ako je on kriv, on će ići na sud, pa ako sud nadje da je kriv, neka mu sudi, ako ne nadje da je kriv, neka mu ne sudi.

Predsednik **Miša Trifunović**: Ima reč g. Ljuba Jovanović.

Ljuba Jovanović: Ja imam da izjavim, da kao što juče nije bio pravilno shvaćen moj govor, tako isto i danas g. predgovornik netačno je izneo neke stvari. Imam da izjavim, da sam potražio stenografske beleške i da sam ih baš sada pregledao i ponovo sam pročitao ono što sam juče govorio i ostajem pri tome, da moj govor nije pravilno shvaćen i da on nije mogao dati povoda ovakvom krivom shvatanju.

Predsednik **Miša Trifunović**: Ima reč g. Simonović.

Milan Simonović: Gospodo, mene čudi, da gospoda traže, da u ovaj član udje i to da Ministri mogu odgovarati i za povredu državnih interesa. Ovaj zakonski projekt, kao što se jasno iz njega vidi, govori jedino o krivičnoj odgovornosti Ministara. To je pitanje odavno raspravljeno. Ministarske odgovornosti ima dvojake: jedna je krivična, a druga politička ili parlamentarna. Ovde imamo posla samo sa krivičnom odgovornošću. Poznata su dva principa u pravnoj nauci, koji govore, da nema nigde krivičnoga dela, ako u zakonu nije predviđena kazna. Traži se, gospodo, to zato, da ne bi moglo biti zloupotreba, jer su velike posledice, ako neko lice bude osuđeno na krivičnu kaznu, na gubljenje časti i t. d. i stoga moraju da se dobro otvore oči, da se vidi, da li postoji dotičan slučaj i za to se uvek kaže, da se mora uvek tačno precizirati za koje delo ima da se odgovara. Ovde mislim, da je i sama Vlada u tome pogledu učinila sve što je mogla učiniti. Rečeno je, gospodo, da ako bude povredjen ma koji propis Ustava, ako bude povredjen ne samo kazneni zakon nego ma koji zakon uopšte, da će Ministri u tom slučaju odgovarati. U krivičnom zakoniku predviđena su opšta krivična dela, za koja se kazne svi građani pa i Ministri: ako primaju mito iz koristoljublja i t. d., oni će odgovarati, ali će odgovarati po ovom zakonskom projektu, ako budu radili ma šta mimo ma koji pozitivni zakon, sud je tu koji ima da razmišlja i da s obzirom na zakon odredi, da za neko delo i izvršnu vlast povuče na odgovornost. Mi od Ministara imamo da tražimo samo to, da se imaju strogo pridržavati propisa, koje je viša zakonodavna vlast donela i propisala, a tražiti da Vlada odgovara krivično za povredu državnog interesa, gospodo, to je nemoguće, jer je prvo pitanje koje imamo da utvrdimo u konkretnom slučaju šta je u stanju stvari državni interes, jer ono što Parlamentu može da izgleda da je državni interes, ko kaže da sutradan ili u najkraćem vremenu ne će parlamentu izgledati da nije tako, da smo pogrešno cenili i kad je već tako, kad se ne može tačno da odredi, onda se moramo da zadovoljimo ovim što je ovde predviđeno. Ako ministar učini kakvo krivično delo,

onda on ne može krivičnoj odgovornosti izbeći, ali ako za svaki svoj postupak mora da misli, da može biti izveden pred sud i to pred krivični sud; onda vas pitam, gospodo, ko će smeti da se odluči na brzi rad, pa kad bi i cela zemlja gorela, jer će imati da misli, da li će većina u Parlamentu naći, da je to državni interes. Poznata je stvar, gospodo, da izvršna vlast ima da misli ozbiljno, ali i da ima brzo da odlučuje i dela. I, ja bih želeo da vidim Ministra, koji bi mogao to da radi, kad bi postojao jedan takav zakon. Prema tome, gospodo, ja mislim, da je ovde sve što je potrebno pa čak i može biti nešto više ušlo i mislim, da se članom 1. onako kako je stilizovan možemo zadovoljiti.

Predседnik Miša Trifunović: Ima reč Većeslav Vilder.

Većeslav Vilder: Gospodo, ja nisam mislio da govorim, ali vidim iz mnogih prigovora od strane opozicije, da nije pravilno shvaćen ovaj naert zakona o ministarskoj odgovornosti i razvoj koji je doveo do ovoga zakona.

Gospodo, treba da se podsetimo kako je došlo do toga, na ratio ovoga zakona, treba da se podsetimo Monteskija, na njegovu podelu vlasti na izvršnu i sudsku vlast i usled toga je i došlo do političke greške, da parlament mora da se ograniči samo na izvršnu vlast. Ali mi znamo, gospodo, da sa razvitkom parlamenta došao je parlament do jednoga velikoga prava, da on vrši ne samo zakonodavni rad, nego i do glavne prava njegovog, do prava kontrole birokratije. To pravo kontrole birokratije, to je velik atribut parlamenta i parlament teži za tim, da to pravo kontrole usavrši. To nastojavanje parlamenta za kontrolom birokratije rodilo je i ovaj pokušaj u Belgijskom Parlamentu o pravu parlamenta na anketu i rodilo je ovakav zakon o odgovornosti ministara. Primedba g. Šimraka, da ovaj naslov zakona ne znači odgovornost ministara, ne stoji, nego stoji to, da se opozicija bori za jednu dobru misao i sve primedbe i razni predlozi gospode sa strane opozicije pokazuju tu težnju, da se pojača to pravo kontrole nad birokratijom, ali gospoda iz opozicije ne znaju to svesti na pravu meru. To ovde ne spada, parlament treba da nastojava, da kontroliše svaki tečaj rada vladinog i da svaku grešku prekori i na vreme ispravlja. Ako parlament tako radi, onda ne će biti mogućnosti za prigovore, kao što sada ti prigovori od strane opozicije padaju. Gospoda iz opozicije vele, dogodilo se ovo, dogodilo se ono, pa opet niko nije kriv i niko ne odgovara. Ali to je samo forina, za tim teži parlamentarizam, za tim teži parlament. Vi ne možete iz opozicije stvarati uslove onako kako Vi hoćete. Kako je pogrešno shvatanje opozicije i kritika njena ovoga naerta, vidi se iz toga, što gospoda iz opozicije kritikuju većinu. Iz ovooga pogrešnoga stanovišta gospode iz opozicije dolaze pogrešna izvodenja, da oni optužuju većinu; oni optužuju većinu zašto, što većina odobrava zajam, zato što većina odobrava vladi ovo ili ono i niko ne dolazi na optuženičku klupu. Ne možete Vi takav zakon tražiti, ne možete Vi osuditi većinu, koja po mišljenju manjine — opozicije ne čini dobro. S druge strane pravo kontrole parlamenta treba pojačati i to osećamo svi, da to pravo kontrole parlamenta treba pojačati. Ali u drugu ruku moramo paziti, da ta strana, koja ima većinu, ne oстане faktički gospodar uprave zemlje, jer je i to opasno kao i apsolutizam jednoga čoveka.

Vidite, gospodo, to nisu tako lake stvari i tu se ne da lako održati granica; ali se mora na jednoj strani paziti na ovo, a na drugoj strani na ono drugo načelo. Zato se, gospodo, ne može dopustiti, da se daje opet oružje svakoj malenoj grupi, svakoj malenoj stranci, da ona na temelju ovoga zakona može odmah optužiti ministra i da to sredstvo upotrebi za veksaciju, za opstrukciju i t. d. Evo, kako sam video iz vaših govora, po vašem naziranju mogao bi se ministar staviti na optuženičku klupu i za svaki onaj čin vlade, koji je parlamentarna većina već odobrila; mogao bi se optužiti i za svaki njegov rad i postupak, za koji je već dobio odobrenje parlamentarne većine. Ja sam samo htio da konstatujem, da kod vas još nisu jasni pojmovi o biti, o esenciji ovog zakonskog naerta. To je samo jedna težnja, koju jednako i mi iz većine delimo, da se ta parlamentarna kontrola nad birokracijom treba da pojača. Mi smo svi videli kakvo je zlo bilo dok Parlament nije radio, pa je Vlada izdavala uredbe sa zakonskom moći i kad su te uredbe posle došle pred Parlament, mi smo onda videli, kakav je to haos bio tako, da pojedina ministarstva nisu imala ni popis svojih uredaba i da je svako ministarstvo, kad je podnelo svoje uredbe, moralo nanovo da rediguje i da reformiše svaku pojedinu svoju uredbu i da je svaka ta pojedina uredba bila delo samog onog referenta, a da kabinet, dapače ni ministar nije mogao da prouči svaku od tih uredaba.

U ovaj zakon ne mogu biti one stvari, koje gospoda hoće da unesu, a koje, kako oni sami vele, ne bi postigle onu svrhu za kojom oni idu.

Dopustite mi sada, gospodo, da još malo reflektiram na reči g. Šimraka i g. Barića, koji su se juče tako bili uzrujali povodom reči g. Ljube Jovanovića. Ja držim, da oni opet tu čine jednu veliku pogrešku. Oni se uzrujavaju i skaču na svaku reč, ako se kaže: da smo mi bili ranije u porobljenom stanju. To je, gospodo, jedna istina. Zašto da lažemo. Kao što je dobro rekao g. Ljuba Jovanović, to nije nikakva sramota. Ako bismo mi to danas poricali, to bi značilo poricati najbolji deo naše istorije, za Boga miloga. Sav naš rad, sve naše pesme, sva naša borba u Austriji, išla je pre za tim, da se dodje do slobode. Govorilo se, pevalo se i radilo se ranije na tome, da se pokaže, da smo porobljeni; da nemamo državne i političke samostalnosti, a sada se na jedanput kaže: ne, ne, mi smo imali slobodu i samostalnost. Ja odmah hoću da kažem, da se čini pogreška, ako se kaže da nismo bili porobljeni, radi drugih nekih konsekvencija, jer ako se tako daleko ide, ako oстане na tome, što kažu g. Šimrak i g. Barić, onda se dolazi do onoga ekstrema, koji je istakao Račić: da hrvatski narod već hiljadu godina ima republiku. Po toj fantaziji, mi smo već od hiljadu godina imali republiku. To su glupost, ako se tako daleko ide.

Isto tako je drugi jedan ekstrem ono što je pomenuo g. Šimrak, da smo mi bili robovi i da, prema tome, nemamo prava da tražimo veće slobode. To ne stoji, gospodo. Evo, mi vidimo posledice turskog ropstva kod Srbijanaca, a vidimo i posledice našeg političkog ropstva u Austro-Ugarskoj. Mi te posledice svi osećamo. Oni to osećaju i oni to priznaju. Usled toga nemate dobre administracije i one zapadne politure i civilizacije, a s druge strane mi nemamo dovoljnog razvoja za političku i državnu samostalnost i ne treba se buniti, ako te posledice toga neodgoja osećamo.

Srbijanci su morali kroz krv, kroz stotine godina, rušenjem dinastija i unutrašnjih partijskih borbi doći do ovih političkih sloboda, a mi taj razvoj nismo preživeli. (Prigovaranje kod klerikalaca.) A s druge strane opet ne stoji, da se mi tamo u Austriji nismo borili takodje za državnu samostalnost, a da je ta borba bila teška, to su i sami Srbijanci u toliko mahova istakli i da je ta borba mnogo teža nego li ona na bojnem polju. I nemojmo upadati u jedan drugi ekstrem, kako je to rekao g. Ljuba Jovanović. (Prigovaranje kod klerikalaca.) G. Šimrak opet hoće da se osveti i kaže: ko nas je podupirao? Nisu samo Srbi podupirali Khuena, nego su ga podupirali i vrlo čuveni Hrvat, jer se on ne bi držao 20 godina, da ga je podupirala samo jedna srpska manjina. A držali su ga zato, jer nisu došli do ideje narodnog jedinstva i jer ta generacija nije bila nacionalnom idejom prožeta, a čim je nacionalna ideja izbila na površinu, nestalo je i Khuena.

Ja sam to hteo reći i za Jugoslovensku Akademiju. I Jugoslovenska Akademija ima jedan veliki imetak i nikako ne stoji, da ona ne može izdavati knjige. Medjutim je pogrešno, što smo mi odmah u početku našeg državnog života išli za tim, da dajemo silne univerzitetu, a u stvari ih i nemamo, nego samo imamo silne profesore, da stvaramo pozorišta, gimnazije i t. d., a da nismo svoje kućanstvo uredili prema prilikama i potrebama jugoslovenske države. Stoga nemojmo da s time manevriremo, jer Jugoslovenska Akademija ima veliki imetak.

Prema tome se protivim svima ovim predlozima za izmenu, koje su g. Šimrak i opozicija podneli.

Predsednik **Miša Trifunović**: Reč ima g. Svetislav Popović.

Dr. **Svetislav Popović**: Gospoda iz opozicije prigovaraju ovom zakonskom predlogu to, da su odredbe člana 1. preuske i oni bi hteli, da Ministri odgovaraju, ako i nisu povredili zakon, ali ako su povredili neke pravne interese. Ministarska odgovornost nije uvedena zbog toga, da se spreče najviši državni funkcionari, da vrše svoje funkcije, nego je ministarska odgovornost uvedena zbog toga, da bi mogla biti korektiv protiv zloupotreba, koje može vlast da vrši. Zakon o ministarskoj odgovornosti nije jedini isključivi korektiv protiv tih zloupotreba. Zbog toga što gospoda polaze sa gledišta, da je krivična odgovornost Ministara jedina odgovornost i da druge odgovornosti nema, razume se, da onda gospodi izgleda, da je ovaj član 1. preusko stilizovan. Medjutim naš pravni red osim ove krivične odgovornosti Ministara poznaje i druge mere i kontrole, koje su kadre uspešno da zaštite interese pojedinaca i države. A te su mere pre svega administrativno sudjenje a može se reći i Državni Saveć, zatim je jedna vrlo važna stvar i odgovornost, koja stoji u rukama Parlamenta. I od svakidašnjeg sastava Parlamenta i političke zrelosti našeg naroda zavisi ono drugo, možda i najjače sredstvo, a to je politička odgovornost Vlade. (Dr. **Josip Holnjec**: Prost prelaz na dnevni red.) Jeste, gospodo, onako kako većina naroda nadje za pravo, onako je pravo. (Glasovi: Gde vam je većina?) Jeste, imamo većinu! (Glasovi: Prèbrojaćemo.) Izvolite prebrojati i prilikom prebrojavanja ja ću vam dozvoliti, da medju svoje glasove ubrojite šta više i sve one glasove, koji uopšte neće da sudeluju u državnom radu, pa ćete opet videti, da je većina na našoj strani. (**Miloš Moskovljević**: Za vas je glasalo

svega 700.000 od 2,400.000 punopravnih glasača. -- **Većeslav Vilder**: Ali koji nisu glasali.) Te glasove, gospodo, ne možete pribrojiti sebi, nego samo nama, jer to su ljudi, koji su bili zadovoljni sa tadanjim stanjem. (Prigovaranje i žagor.)

Kao što sam rekao, gospodo, zavisi od političke zrelosti naroda i od sastava Narodne Skupštine, hoće li se politička odgovornost vršiti ili se neće vršiti. Medjutim, današnji sastav skupštine i politička zrelost našega naroda daje punu garanciju, da će i te odgovornosti biti, a ona je i u Ustavu ogarantovana i stoga nema sumnje, da u ovoj zemlji ne može biti nikakvog drugčijeg režima i nikakve drukčije vlade, nego one, koja će imati za sobom parlamentarnu većinu. Kada bi postojali neki naročiti razlozi, da se statuiru krivična ministarska odgovornost preko te političke odgovornosti, ja ne vidim nikakva stvarnoga razloga za taj posao, jer se ne može nikome, koji vrši jednu državnu funkciju, nametnuti veća odgovornost, nego što je potrebno za pravilno vršenje te funkcije i svaka odgovornost, koja ide preko te mere, štetna je. Ta bi odgovornost bila čak sredstvo, koje ometa vršenje te funkcije i ta odgovornost ne bi bila uperena protiv onih, koji vrše tu funkciju, nego bi bila uperena protiv samih tih funkcija. I, gospodo, svaki onaj koji bi hteo učiniti Vladu, koja je već politički odgovorna, odgovornom za ono što radi, nećim, što se ne može definisati. (Dr. **Janko Šimrak**: Ja sam rekao: ne mogu konkretno izložiti, ali tražim općenito.) Ali onaj ko vrši vlast, on je uvek konkretno vrši, a ne vrši apstraktno.

Predsednik **Miša Trifunović**: G. Šimrak, nemojte upadati u reč, jer kad ste vi govorili, g. Popović je bio miran.

Dr. **Svetislav Popović**: G. Šimrak je kazao, da ne može tačno da definiše i formulira tu odgovornost i to zbog toga, što se ta odgovornost tiče pojedinih slučajeva. Jeste, gospodo, ko vrši vlast, vrši je konkretno i ona se ne vrši apstraktno i zamislite državnog funkcionera, koji treba konkretno da primeni vlast, a ne zna, da li će za to odgovarati. I, gospodo, za tu odgovornost postavljen je jedan kriterij, koji je elastičan i koji se ne da ničim definisati. Ako je interes tako velik, da se može definirati, onda je posao jednostavan. Ako ćemo taj interes obući u zakonsku formu, onda ćemo taj interes ozakoniti, doneti ćemo zakon, koji će kazati vladi, da imade da štiti te interese. Ako se Vlada ogreši o taj interes, onda će ona odgovarati po članu 1. ovoga zakona. Ako je taj interes sumnjiv, ako nije opšti, ako ne postoji u celom narodu ili ako ne postoji u većini Narodne Skupštine, svest o tome interesu i svesna potreba, da se taj interes obuče u zakonsku formu, onda se nalazimo na jednome terenu, gde je teško povući nekoga na odgovornost. Šta je interes? U tome se najobjektivniji ljudi razlikuju u onome momentu, kada se nešto čini i u momentu kada je nešto učinjeno. Ministri bi se povukli na odgovornost ne u onome momentu, kada vrše akt, nego u momentu kada se vide posledice toga akta — više puta posledice koje i najstrožiji sudija ili sud ne bi unapred predvidio.

Uzmite samo onaj slučaj rata, koji je htela čitava zemlja, ja držim, da nije savesno protegnuti član 1. tako, da damo formu da Ministar odgovara i za svaku povredu državnog interesa i u onome slučaju, ako su oni to kao izvršioeci njegove volje učinili. To

bi značilo, da Ministar odgovara više nego što odgovara svaki drugi funkcionar i svaki drugi građanin. Osnovno je načelo krivičnog prava: nullum crimen sine lege i vi sad hoćete da ministri odgovaraju ne po zakonu nullum crimen sine lege, nego vi hoćete da ministri odgovaraju po nahođenju Narodne Skupštine o tome, da li je povredjen državni interes ili nije povredjen i dovodite time ne samo Ministre i državnu administraciju u nezgodan položaj, nego i državni sud, koji ima konačno da sudi, dovodite u vrlo nezgodan položaj, jer činite jedan izuzetak, da sudija izrekne ne samo što je pravo, nego u tome smislu imaju da postavljaju zakone. Sada, kad se nalazimo na tome terenu, onda ja moram da ustanem na obranu našeg parlamentarnog prava i da kažem, da sudijama ne možemo dati pravo, da oni postavljaju zakone, nego je to najveći državni sud, a mi ćemo zakone sastavljati u Narodnoj Skupštini. Vi vežete Ministre, šta imaju da rade, a nikako ne kažete formulu, koja će učiniti, da Ministri odgovaraju za nešto, zašto niko drugi i ne odgovara u ovoj zemlji.

Gospodin Moskovljević nije zadovoljan s ovim članom zbog toga, što bi on hteo, da ministri odgovaraju i za nehat u izvršavanju svoje službe. To je prigovor, koji je opravdan, stvarno opravdan, samo nije umesno stavljen ovome zakonskom predlogu, jer to pitanje, da li se radi o zločinom delu, da li se radi o zlonamernom delu, da li o hotimičnoj povredi zakona ili o nehotičnoj, to je pitanje, koje se tiče stepena odgovornosti za krivicu, i to pitanje ovaj zakon u opšte ne rešava. Nema te zemlje, pa nije ni Čehoslovačka zemlja, koja će učiniti Ministre odgovornim za neki nehat i neizvodi ih na sud za te nehate, ako se nisu s tim nehatom ogrešili o zakon. Nehat je kažnjiv samo onda, ako se njime ogreši o zakon. Taj isti češki ustav hoće da kaže, da Ministri ne odgovaraju samo za hotimične povrede, nego i za povrede, koje su učinili i nehotice. Ako se pažljivo pročita čl. 3. ovoga zakonskog predloga, onda ćete videti, da i Ministri za nehat odgovaraju isto onako kao i svaki drugi državljani. Preko nehata, koji nije po zakonu kažnjiv, ne odgovara u ovoj zemlji niko, pa ne mogu odgovarati ni Ministri.

Iz tih razloga, gospodo, držim, da je dobra redakcija, koju je predložio pododbor i molim vas, da je primite.

Predsednik Miša Trifunović: Stavljam na glasanje čl. 1. Ko je za to, da se čl. 1. primi, prema redakciji odborskoj, sa izmenama koje je primio g. izvestilac, taj će sedeti, a ko je protiv dići će ruku. (Većina sedi.) Objavljujem, da je čl. 1. primljen sa izmenama, koje je primio g. izvestilac.

Stavljam na glasanje član 2. prema predlogu odborskom. Ko je protiv neka izvodi dići ruku. (Većina sedi.) Objavljujem, da je čl. 2. primljen po predlogu odborskom.

Na glasanju je Glava II. i to prvo čl. 3. po predlogu odborskom. Ko je protiv neka izvodi dići ruku. (Većina sedi.) Objavljujem, da je čl. 3. primljen.

Na glasanju je čl. 4. po predlogu odborskom. Ko je protiv izvoleće dići ruku. (Manjina diže ruku.) Čl. 4. je primljen po predlogu odborskom. Reč ima g. Moskovljević.

Miloš Moskovljević: Hteo sam obratiti pažnju odbora na jednu stvar i zatražiti objašnjenje. U čl. 5. kaže se: »Odgovornost ministroma u slučajevima,

koji se kazne po kaznenom zakoniku, ne zaklanja od odgovornosti i kazne područne organe, koji su naredbu ministrovu izvršili, ili koji su kao referenti podneli ministru neistiniti izveštaj i time ga naveli na krivicu«. To znači, da su njegovi organi kao saručesnici, a ja držim, da je to nepravedno. Pravedno bi bilo, da njegovi organi odgovaraju samo, ako neistinite izveštaje podnesu ministru.

Izvestilac Jovan Magovčević: Činovnik ima prava da odbije, ako mu se naredi da izvrši nešto, što je protivno zakonu.

Predsednik Miša Trifunović: Ima reč g. Dr. Josip Hohnjéc.

Dr. Josip Hohnjéc: Člen 8. določa, da mora zahtevu po obtožbi ministra staviti najmanj 50 poslancev. To število je na vsak način previsoko. Mislim, da bi se moglo zmanjšati na polovico: 25 poslancev naj ima že možnost, da zahteva obtožbo ministra. Naš klub predlaga tu 28 poslancev. Mislim, da je to v zmislu parlamentarizma, ki ga radi naglašajo gospodje iz vladne večine, in da morejo tudi večinski poslanci pristati na to, da se omenjeno število reducira na polovico.

Potpredsednik dr. Svetislav Popović: Ima reč g. Moskovljević.

Miloš Moskovljević: Ja iz čl. 7. odnosno 90. ne vidim kakva je procedura u slučaju, da Kralj optuži izvesnog Ministra, da li će i ta optužba da se iznese pred Narodnu Skupštinu, jer čl. 9. kaže: »Predsednik će ovakav predlog odmah, na prvoj sednici po prijemu, pre nego se predje na utvrđeni dnevni red, pročitati Narodnoj Skupštini i narediti za tim, da se on štampa i razda narodnim poslanicima i tuženom ministru najdalje u roku od 5 dana«. Koji »ovakav predlog«, ovaj koji potiče iz sredine Narodne Skupštine, ili onaj koji tako isto i Kralj podnosi? Ako se misli članom 7. da optužba, koju Kralj podnosi, ne ide pred Skupštinu, onda mi ne pristajemo na to, jer se to kosi sa munitetom poslaničkim, pošto ministar mora da bude poslanik. Onda znači, ako je ministar aktivan, a ne bivši, u tome slučaju Skupština nema prava, da rešava, da se izda sudu ili ne. Ja molim za objašnjenje, pa ako se ovaj predlog ne odnosi i na jedan i na drugi slučaj, onda mi ne možemo biti zadovoljni i glasaćemo protiv toga.

Izvestilac Jovan Magovčević: Ne odnosi se na jedan ni na drugi slučaj, nego na onaj, koji Kralj potpiše. Predviđa se procedura u Ustavu, kad skupština optužuje Ministra, a kad ga Kralj optužuje, onda ide sudu.

Miloš Moskovljević: Mora potpisati najmanje 50 poslanika! Ovo ne može ovako da ostane nego treba da se precizira.

Izvestilac Jovan Magovčević: Kraljeva optužba ide državnom sudu.

Miloš Moskovljević: Ako je tako, onda se to ne može dopustiti. Ja dopuštam, da Kralj ima pravo da optuži ministra, ali ne mogu da dopustim, da se jedan takav ministar, ma koliko bio kriv, pošto je poslanik, predaje tome sudu bez odluke Narodne Skupštine. (Dr. Svetislav Popović: To se samo po sebi razume, da ne može biti poslanik predat sudu bez privole same skupštine.) Ja predlažem, da čl. 9. glas ovako: »Predsednik će ovakav predlog, bilo da dolazi iz sredine Narodne Skupštine, bilo od Kralja, na prvoj sednici i t. d.« To je šta se tiče čl. 9. (Ma-

nojo Sokić: Zašto? Kralj je jedan deo zakonodavnog tela, a Skupština drugi.) To ne može tako biti.

Dalje, ja sam isto tako protivan tome, što je u čl. 8. uneto, da optužbu izvesnog ministra mora potpisati najmanje 50 poslanika. Time se, gospodo, onemogućava da pored drugih odredaba, krivica jednog ministra dodje čak pred Skupštinu, da se u njoj rešava. Mi bismo više puta bili zadovoljni, ako ne može izvesni ministar da odgovara pred sudom, da dodje bar pred Skupštinu, da se vidi šta je on uradio, da javnost čuje, da se o tome prodiskutuje. Medjutim vi ne dajete ni to, vi tražite 50 poslanika da potpišu i onda ako opozicija ne broji ni 50 poslanika, onda ćete sasvim zapušiti usta opoziciji. Naročito kad se to dovede u vezu sa čl. 12., gde se govori, da u ovaj istražni odbor od 12 članova ne može ući ni jedan od potpisnika optužbe; onda pored ovih 50 poslanika ima još 12, što znači 62. I to znači, da apsolutno nikad jedan aktivan ministar neće doći pred sud.

Predsednik Miša Trifunović: Gospodine Moskovljeviću, izvolite samo stavljati primedbe kod pojedinih članova.

Miloš Moskovljević: Ne tražimo mi, da sudimo, nego da iznesemo pred Narodnu Skupštinu, da pretresemo stvar pa da predamo sudu.

Dalje član 12. kaže, da se predlog optužbe izvesnog ministra, ako je odbačen, ne može više podnositi u istom sazivu. Ja moram biti protiv toga. Ja razumem pobude. Misli se: ako je jedanput to odbačeno, opet ta ista većina neće dopustiti da taj isti ministar dodje pod sud. Ali molim vas, može u istom sazivu da bude sasvim drukčiji izgled Skupštine i Vlade, mogu da budu druge političke kombinacije i onda da se u istome sazivu posle stvori jedna većina, koja će moći toga ministra izvesti pred sud, a vi za čitave četiri godine ne ćete opet da dopustite da on dodje pod sud iako je sasvim drukčija politička situacija nastala. (Dr. **Svetislav Popović:** To je slab razlog.) Zašto ne dopustite, pa da probamo. (Glas: To je samo pretpostavka.) Ne mora biti pretpostavka. Naročito sada kad nemamo homogene vlade i kad je nemoguće imati homogenu vladu, vi se oslanjate na koalicije. Mi znamo, da većina neće izdati ministra, iako ima razloga, iako je očigledno da je kriv. Dopustite tu mogućnost, pa da pokušamo jedanput, dvaput i triput u istom sazivu da izdamo ministra sudu.

To sam imao da kažem.

Predsednik Miša Trifunović: Ima reč gospodin Hohnjec.

Dr. Josip Hohnjec: Kod čl. 13. ja bih predložio, da se ovo izmeni: odbor može rešavati, ako je prisutno najmanje sedam članova. Gospodo, kod svih odbora važi načelo, da postoji kvorum od jedne trećine. To je slučaj kod Parlamenta i ja neznam zašto treba tražiti ovde da kvorum mora biti polovina više jedan. (Dr. **Svetislav Popović:** To je sudska istražna funkcija.) Mi smo ustanovili u Ustavu, da je kvorum jedna trećina i ovde bi trebalo da bude kvorum jedna trećina. Taj zakonski predlog je takvo favoriziranje ministara, da mi imamo potpuno pravo, ako tituliramo ovaj zakon: zakon o zaštiti ministara. Vi ne možete bolje opravdati naš naziv kao sa ovakvim vašim postupanjem.

Izvestilac **Jovan Magovčević:** Gospodo, ja bih mogao primiti kod čl. 9. radi jasnoće nekoliko napomena g. Moskovljevića i onda bi bila ovakva stiliza-

cija: »Predsednik će ovakav predlog optužbe iz sredine Narodne Skupštine i t. d. (**M. Sokić:** To nije potrebno. Neka bude jasnije.)

Predsednik Miša Trifunović: Gospodo, na pretresu je član 6. Stavijam taj član na glasanje. Ko je za to, da se čl. 6. primi ovako redigovan neka izvoli sedeti, ko je protiv neka digne ruku. (Većina sedi.) Čl. 6. je primila većina.

Na pretresu je čl. 7. Ko je protiv neka izvoli dići ruku. (Većina sedi.) Član 7. je većina primila.

Na pretresu je čl. 8. Ko je protiv neka izvoli dići ruku. (Većina sedi.) Primljen je većinom glasova.

Na pretresu je čl. 9. sa ovakvom dopunom, koju je primio g. izvestilac. Ko je protiv neka izvoli dići ruku. (Većina sedi.) Čl. 9. je primljen.

Član 10. Ko je za to, da se član 10. primi ovako redigovan, neka izvoli sedeti, ko je protiv, neka digne ruku. (Prima se.) Član 10. je primljen.

Na pretresu je čl. 11. Ko je protiv neka digne ruku. (Prima se.) Član 11. je primljen.

Na pretresu je član 12. Ko je protiv neka digne ruku. (Prima se.) Član 12. je primljen.

Na pretresu je član 13. Ko je protiv neka digne ruku. (Prima se.) Član 13. je primljen.

Na pretresu je čl. 14. Ko je protiv neka digne ruku. (Prima se.) Član 14. je primljen.

Na pretresu je čl. 15. Ko je protiv neka digne ruku. (Prima se.) Član 15. je primljen.

Na pretresu je čl. 16. Ko je protiv neka digne ruku. (Prima se.) Član 16. je primljen.

Na pretresu je član 17. Ko je protiv neka digne ruku. (Prima se.) Član 17. je primljen.

Na pretresu je čl. 18. Ko je protiv neka digne ruku. (Prima se.) Član 18. je primljen.

Na pretresu je član 19. Ko je protiv neka digne ruku. (Prima se.) Član 19. je primljen.

Na pretresu je čl. 20. Ko je protiv neka digne ruku. (Prima se.) Član 20. je primljen.

Gospodo, na pretresu je glava IV. O državnom sudu i postupku pri sudjenju.

Vojislav Lazić: Molim za reč.

Predsednik Miša Trifunović: Ima reč g. Lazić.

Vojislav Lazić: Gospodo, ovde u članu 21. ima jedna odredba, koja glasi ovako: »Na ovaj način sastavljen državni sud važi i za slučaj kad Kralj optužuje Ministre. U tom slučaju Predsednik Ministarskog Saveta izveštava Predsednika Narodne Skupštine o optužbi, koji pošto optužbu saopšti većini poziva Predsednika Državnog Saveta i Kasacionog Suda«. Pitam, kojoj to većini?

Izvestilac **Jovan Magovčević:** To je slučajna greška, treba »Skupštini«.

Ovde u IV. odeljku u poslednoj alineji posle »i Predsednika Kasacionog Suda radi izbora članova« ja bih umetnuo »i zamenika«, pošto smo ovde predvideli zamenike.

Predsednik Miša Trifunović: Stavljam na glasanje član 21. sa ovom napomenom g. izvestioca. Ko je za član 21. ovako kako ga je g. izvestilac primio izvoleće sedeti, ko je protiv neka izvoli ustati. (Većina sedi.) Objavljujem, da je član 21. primljen.

Na pretresu je čl. 22. Ko je protiv neka digne ruku. (Prima se.) Član 22. je primljen.

Na pretresu je član 23. Ko je protiv neka digne ruku. (Prima se.) Član 23. je primljen.